

8+

ЧИМ ГРАЛИСЯ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ В ДАВНИНУ?

СТОРІЯ

Чим гралися українські діти в давнину?

Засновниця читацької онлайн-платформи «Сторія» **Олеся Божко**

Автор **Вадим Аникієнко**

Головна редакторка **Юлія Журлакова**

Літературна редакторка, авторка рубрики

«Читай і мову вивчай!» **Юлія Гарюнова**

Верстка **Анастасія Бишовець**

Дизайн **Віталій Войтуль**

Фото aleximreh.wordpress.com, kolobok.ua, chp.com.ua, unsplash.com,
ikeme.pp.ua, prostir.museum, [facebook.com "Next Stop Ukraine"](http://facebook.com/NextStopUkraine),
misto.vn.ua, nr.pl.ua

www.storiya.info

Матеріали розроблені ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН (WPHF). Ця публікація підготовлена за фінансової підтримки Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги Організації Об'єднаних Націй (WPHF), але це не означає, що висловлені в ній погляди та вміст є офіційно схваленими або визнаними з боку Організації Об'єднаних Націй.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на веб-сайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти) належать ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» заборонено. © 2023 «Сторія».

Чи маєш ти улюблену іграшку? З чого вона зроблена? Як до тебе потрапила? Певно, її подорож почалася з фабрики.

А коли фабрик іще не було, невже не було й іграшок? Авжеж, були! Іграшки з'явилися мало не тоді ж, коли й діти! Навіть первісні люди виготовляли для своєї малечі фігурки тварин із мамонтових бивнів. Звісно, це не робот, що розгулює кімнатою й співає пісні, однак не менш цікаво!

Керамічні коники
з фондів Націо-
нального музею
історії України,
автор невідомий

Із чого ж робили іграшки в давнину? З усього, що було під рукою! Із клаптика тканини, із соломи, з трави, з качана кукурудзи, навіть із сиру! На жаль, такі іграшки до наших днів не збереглися, а от глиняні — так!

Найвідоміші серед них, мабуть, **свищики** — порожнисті фігурки пташок з отворами. Якщо в них подути, почуєш свист.

Ліпити з глини дуже легко, це навіть дітям до снаги! А щоб фігурки були міцними, їх запікали в печі. Такі іграшки називають іще **керамічними**. Окрім пташок, ліпили також фігурки коників, баранців, вовків, людей... І прикрашали барвистим розписом. І сьогодні це давнє мистецтво збереглося в селі **Опішня** на Полтавщині.

Глиняні іграшки з Опішні,
Ганна Діденко

Не менш давні й іграшки **з дерева**. Хлопчаки витесували собі з гілок мечі та шаблі, сіддали палиці-коників — і, мабуть, уявляли себе козаками.

Та й дівчатка, певно, від них не відставали й собі робили іграшки з дерева! А от дорослі майстри виготовляли навіть рухомі дерев'яні іграшки: тріскачки, деркачі, возики, млини, коників на коліщатках... А в **Яворові** (це містечко на Львівщині) їх іще й розписували по-особливому!

Яворівський янгол,
Оксана Когут і Остап Сойка.

Яворівські іграшки, Василь Яремін

А якими були ляльки в ті далекі часи? Найпопулярніші, звісно, **мотанки**. У клаптик тканини замотували ганчір'я, висушені трави, крупу, зав'язували вузликом, формуючи голову (чітко окреслених рис обличчя в таких ляльок не було), волосся робили з ниток, тоді додавали тулуб і руки. Вдягали в народне вбрання: спідницю, фартух, сорочку, хустку... Така лялька була не просто іграшкою, а й оберегом! Скільки ж любові в неї вкладено!

І сьогодні українські майстрині виготовляють такі ляльки. Ти теж можеш спробувати.

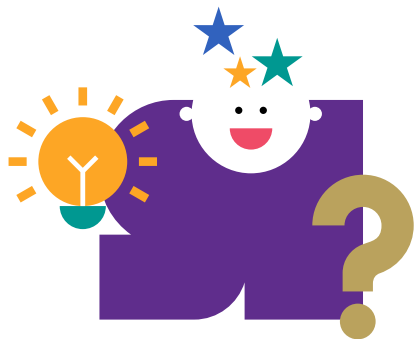
Лялька-мотанка, автор невідомий

А взагалі змайструвати собі іграшку може кожен. Погоджуєшся? Є простий спосіб: візьми будь-який предмет й уяви, що це щось інше. Наприклад, картонна коробка може стати машиною, пляшка від молока — телескопом, а олівець — лялькою.

Або ж можеш спробувати зробити щось власноруч за ідеями народних майстрів: свищика з глини, мотанку з тканини чи дерев'яного коника.

НАД ЧИМ ПОМІРКУВАТИ

Які давні іграшки дійшли до наших днів, а які не збереглися? Чому?

Чим давні іграшки відрізняються від сучасних?

Якими народними іграшками славиться Опішня? А Яворів?

Як гадаєш, легко чи складно створювати такі іграшки?

Обери будь-який предмет із тих, які є довкола, і придумай якомога більше ідей його використання в грі.

ЧИТАЙ
І МОВУ ВИВЧАЙ!

Коли викидають коників?

Із цього тексту ти дізнав(ла)ся назви різних народних іграшок: **свищики, мотанки, коники** назви та інші. А чи знаєш ти значення вислову **“викидати коники”**? Цікаво, в якому контексті використовують таку фразу?

Викидати коники — фразеологізм, який має переносне значення “робити щось несподіване й неочікуване”.

Наприклад: **Хлопчик повернувся додому й раптом почав вередувати, викидати коники.**

Склади власне речення із фразеологізмом
“викидати коники”.

A series of horizontal dotted lines for writing, contained within a light gray rounded rectangular frame. The frame has a decorative scalloped edge on the left side.

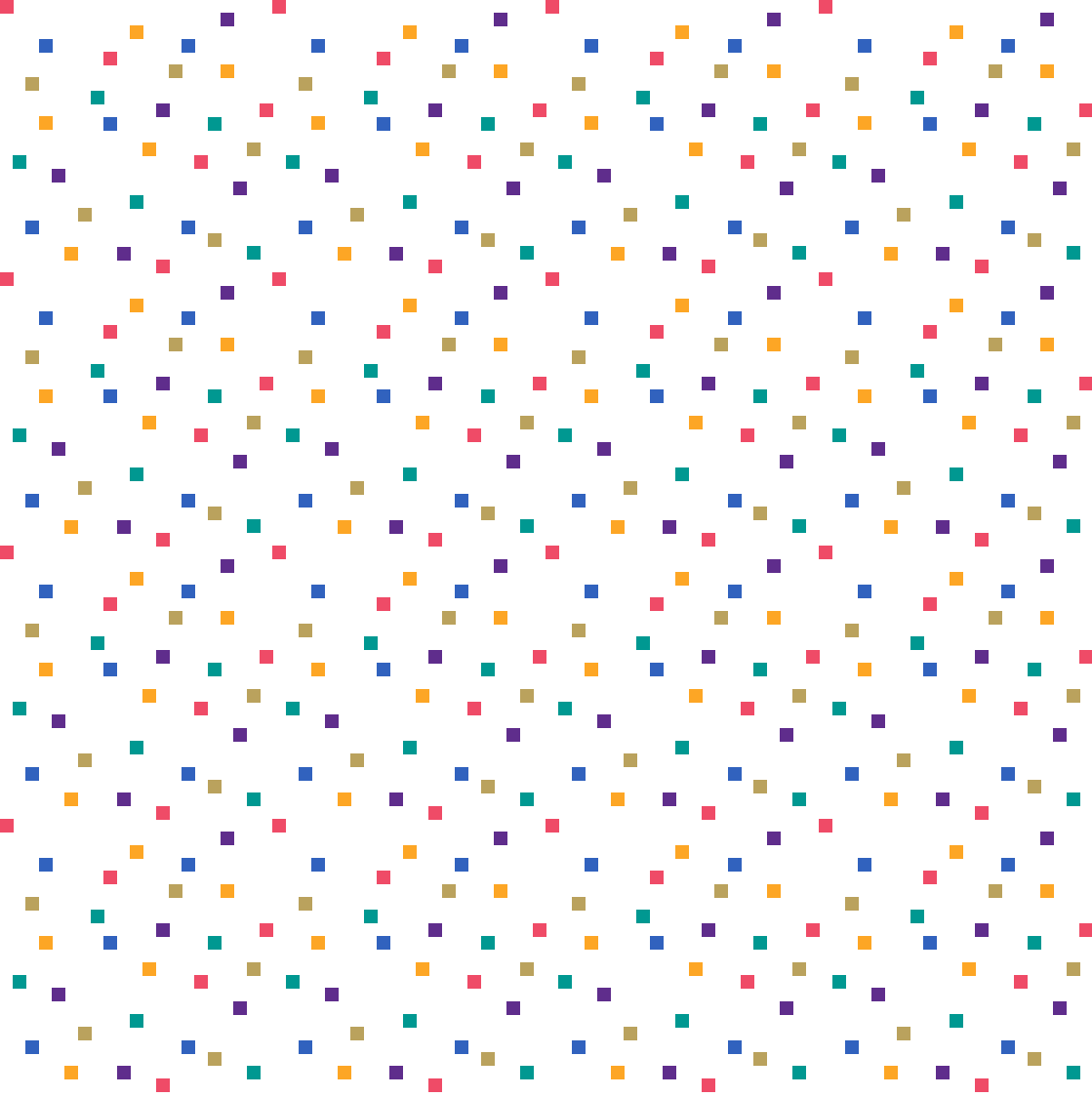

Тепер ти знаєш не тільки назви старовинних іграшок, а ще й цікавий вислів, який збагатить твоє мовлення!

Для твоїх геніальних думок

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

www.storiya.info

© 2023 «Сторія»